

את הסיפור הבא אפשר לספר מהסוף ואפשר גם מההתחלה, אנו נתחיל מסופו

מעשה ביהודי יקר מלונדון שתרם הקיץ סכום מאד נכבד לכולל "חזון איש", באומרו: "אני חייב ל"חזון איש" את הכרית שלו - אני רוצה להחזיר ל"חזון איש"!"

נחזור כשבועים שנה אחורה. אותו יהודי יקר בהיותו בחור למד בישיבת בעלז בתל אביב, אבל למעשה לא למד. מטבע הדברים אחרי שנות השואה, שנים של יסורים וחיים בצל המוות ובפרט שהיה יתום, אביו נהרג בשואה. לא היו לו את היסודות ללימוד ולא הרגיש טעם בלימוד. המצב הזה לא היה לו טוב, הוא הרגיש שהוא הולך ומתרחק...

נסע לבני ברק, אל מון "חזון איש" לבקש ברכה ועצה. סיפר את שעובר עליו. אמר לו "חזון איש": "תבוא עוד כמה שבועות, אסדר לך חברותא שילמד אותך איך ללמוד גמרא".

וכך היה. הוא בא לבני ברק. ה"חזון איש" סידר לו בחור בתור חברותא. הוא אינו זוכר את שמו, אבל היה תלמיד חכם עצום, הכל היה ברור אצלו, הוא לימד אותו בבהירות נפלאה. למדו יחד שבוע שלם, מהבוקר עד הלילה. הראה לו איך לומדים, ואכן הוא קיבל טעם בלימוד שלא עזב אותו עד היום. גם כשיצא לעבוד, כל חייו היה תמיד מחובר לגמרא, חי את מתיקות התורה.

היכן הוא ישן באותו שבוע? רבינו סידר לו מקום בבית מקורבו, רבי זליג שפירא. אבל דא עקא, אצל רבי זליג לא היתה כרית לאורח. אמר ה"חזון איש": "כרית אני מביא!"

"אני רוצה כעת לשלם ל"חזון איש" על מה שעשה בשבילי, אני חייב להחזיר לו את הכרית... אתרום סך נכבד ל"מוסד" שלו!"

(נר לשולחן שבת"י ש"כ לירידי הרה"ח ל"צ - מפי הג"ר שמואל הלל קרליץ)

לפרשת קרח - היה זה בחנוכת בית כנסת בירושלים בשכונה מתחרדת. מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן נשא דברים והדגיש את החשיבות להשתית את המקום בהקפדה על מצוות בין אדם לחברו, ולהתרחק ממחלוקות... כשעושים דבר חדש, יצר הרע רוצה להתערב ולקלקל, והדרך שלו על ידי מריבות, וכשיש מחלוקת, קרוב הדבר הטוב להאבד!

באותו מעמד סיפר רבי אהרן לייב מעשה נורא שסיפר לו יהודי זקן בשם ר' אליה טוביה שפירא, על הסיבות שהביאו את רבי ישראל מאיר הכהן, לכתוב את הספר "חפץ חיים".

היתה בראדן מריבה בין שני יהודים. תוך כדי דבריו העיר ראש הישיבה - מסתבר כמו כל המריבות - המריבה היתה על שטויות. כשהחריפה המחלוקת, החליט אחד מבעלי המחלוקת לנסוע לעיר ווילנה, שלא היתה רחוקה מראדן, להלשין על בעל ריבו כדי שיגייסוהו לצבא. באותה תקופה להתגייס לצבא היה סכנה גדולה, שלא לדבר על הסכנה הרוחנית, אנשים היו עושים הכל, אפילו היו מטילים מומים בגופם, ובלבד שלא יתגייסו.

ה"חפץ חיים" רץ אחרי העגלה שלו במשך כמה קילומטרים, ניסה לשכנעו שלא ילך להלשין. אמר לו: "אל תלשין - אני מבקש ממך, אל תלשין", ואותו בעל מחלוקת חזר שוב ושוב בתוקף: "אני כן אלשין". ה"חפץ חיים" המשיך לרוץ אחריו עד שכלו כוחותיו.

בסופו של דבר המעשה של ה"חפץ חיים" הותיר רושם על האיש, ולבסוף חזר ולא הלשין.

עוד סיפר ר' אליה טוביה לרבי אהרן לייב על הרב של ראדן, שמרוב שציערו אותו, קיבל התקף לב בתוך בית הכנסת.

כשראה ה"חפץ חיים" שיש מציאות שאפשר להגיע לכזו רשעות ממריבה, התעורר על הדבר. אלו היו מהסיבות שגרמו לו לכתוב את ספרו "חפץ חיים".

(מזקנים אתבונן - בטחון ואמונה")

הגאון מהרי"ץ: המנהג בכל בתי הכנסת בתימן להעלות לתורה עמי הארץ, אף שאינו יודע כלום ומקרים איתו תיבה בתיבה, ויש להם סמך לעשות כן לדעת קצת פוסקים (ט"ז, לבוש, ב"ח).

ועוד, שיש בזה ענין של שלום, כי אם יראו עמי הארץ שאנו מרחיקים אותם, יבואו חס ושלום לידי מרד ויפרשו מן הציבור בכל עניניהם.

(שו"ת מהרי"ץ ח"ג קצ"ד)

כשמדברים על אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות - שצריכים לחזור בתשובה, מבינים שהם אוכלים "נבלות וטריפות" ועוד ועוד, וחושבים על עצמנו, מה אנחנו צריכים לחזור בתשובה, אנחנו הרי לא אוכלים נבלות וטריפות וכדומה. אבל יש נבלות וטריפות שאנחנו אוכלים! ומהם - שנאת חנם, מחלוקת וכל הדברים שבין אדם לחברו.

(לקט דברי חיוק ח"א)

"עושה שלום" - ברגע שאתה פוסע אחורה יש שלום!

לכבוד שבת ראש חודש

מעשה באחד שטעה ב"יעלה ויבוא" ואמר 'ביום החודש הזה', איבד את ה'ראש'...

הגאון ר' אלעזר שמואל שטרן הסתפק בדינו. מצד אחד, בלשון התנ"ך מצינו מספר פעמים כי 'החודש' הינו ראש חודש. מצד שני, בלשון בני אדם אינו כן, אם יהיה רשום בשטר 'ביום החודש הזה' לא יגבו בשטר הזה אלא ביום האחרון של החודש. לכן למעשה פסק הרב שטרן לאותו אדם, שמספק אין לחזור. ידידי, הג"ר שמעון ויסברג שאל את מרן הגאון רבי חיים קניבסקי, מה דינו של אותו אחד, והשיבו שזה משנה מוטבע שטבעו חכמים ומעכב וצריך לחזור ולברך. מרן הגאון רבי דב לנדו השיבו: "לשון תורה לחוד, לשון חכמים לחוד".

אלא שבאבודרהם נמצא כתוב (הל' ברכות במ"מ שער ב'), שבברכת על המחיה, בראש חודש מברך "ביום החודש הזה". כאשר הראה את האבודרהם הזה לרבי חיים, חזר בו רבינו מדבריו ואמר: "אי תניא תניא".

גב. אציין כי נוסח זה נמצא באבודרהם הישנים, אך במהדורה החדשה נכתב שמברך "ביום ראש החודש הזה"..." (נר לשולחן שבת)

"ערוך השולחן" תמה, מדוע בברכת "אתה יצרת" שבתפילה מוסף בשבת ראש חודש, בנוסח אשכנז לא מוזכר כלל ענין "קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך" הרי בכל החגים אנחנו כן מזכירים בתפילה בקשה זו, ואם כן מה השתנה השבת?!

"ודע שמעולם תמהתי על זה, ולעניות דעתי בנוסח אשכנז הושמט זה מהדפוס. ואני נוהג לאומרה! ואין שום טעם שלא לומר זה, ולא מצאתי מי שהעיר בזה".

בסידורים ספרדיים, בסידור הרמב"ם והאר"י, ועוד סידורים קדומים מוזכרת בקשה זו בנוסח התפילה. (נר)

בשאלה זו איך לנהוג, דנו ת"ח מדקדקים, חלקם כתבו לשנות את הנוסח ולהוסיף בתפילה את בקשת "קדשנו במצוותיך".

הגאון רבי שריה דבליצקי אמר לי שכך הנהיג להתפלל במנין שלו, ושכן נהגו אבותינו הקדושים. (נר לשולחן שבת ועיין "מוריה" תמוז תשל"ב)

את הענין עורר הג"ר שמואל פפרמן לרנר, גבאי בית הכנסת הגר"א בשכונת "שערי חסד" שבירושלים. בראש חודש הוא היה החזן, ונהג להוסיף את הנוסח החסר "קדשנו במצוותיך", והסביר כי בקשה זו היא תוקף קדושת השבת.

מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך נשאל על כך שבוע לפני פטירתו, והשיב: "נכון שהרב פפרמן ב"שערי חסד" היה אומר נוסח זה. אבל יש גם טעם למה לא לומר נוסח זה". ולא פירט. אכן רוב העולם האשכנזי נוהג שלא לשנות.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב אמר: יש לדעת שאכן נוסח הספרדים לומר "קדשנו". אבל נוסח אשכנז הוא שלא לומר, והטעם בזה נראה לו פשוט, מכיון שבאמת בנוסח של שבת ראש חודש אומרים את כל הנ"ל, אך בלשון אחרת.

וכך אנו אומרים בברכת "אתה יצרת": 'וחדש עלינו ... לששון ולשמחה' הוא מכוון על מה שאנו אומרים בשבת 'ותן חלקנו בתורתך', שנאמר 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. 'לישועה ולנחמה' מכוון על 'ושמחנו בישועתך'. 'לפרנסה וכלכלה' מכוון על 'שבענו מטובך'. 'למחילת חטא ולסליחת עוון' מכוון על 'קדשנו במצוותיך' ועל 'וטהר לבנו' כי על ידי מחילת וסליחת עוונות מתקדשים במצוות. (מבקשי תורה" תשנ"ה)

נוסיף בזה:

בסידור קידנוב "אור הישר" מובא בשבת ר"ח את ברכת 'קדשנו במצוותיך'. וסיפר הרה"ח רבי מיכאל ארליך, אביו של האדמו"ר מקוידנוב, מעשה היה בשבת ר"ח, שהאדמו"ר רבי אהרן מבעלז ביקש להתפלל בסידור הזה בדווקא. (נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ח ג')

מהו הסימן הכי קצר בשו"ע? סימן תי"ט! "מצוה להרבות בסעודת ראש חודש".

אחד האנשים ואחד הנשים שווים בחיוב זה. (סידור יעב"ץ)

כשחל ראש חודש בשבת עושים מאכל אחד יותר ממה שנוהגים בכל השבתות, כדי שיהיה ניכר כבוד ראש חודש. (שם משנ"ב ב')
הסתפק "שמירת שבת כהלכתה": האם בכל סעודה בשבת יש להוסיף מאכל, או די אם יוסיף בסעודה אחת. (ני"ד קנ"א)
ואם הוא עני ואין ידו משגת, יוסיף לפחות בפירות, שיקנה פרי לאוכלו. (בן איש חי" ויקרא ב')

ר"ח: היו מגדולי ישראל שהידרו וקבעו סעודה עם בשר ויין ועוד. (כה"ח ל"ה, "משמרת שלום" ועוד) והיו שהסתפקו בהוספת מאכל. החת"ס היה מוסיף תבשיל אחד של מיני מתיקה. (תוספות למנהגי חת"ס א' ט"ו)

זכורני, בראש חודש אכל יותר משאר ימי החול, תבשיל אחד, כגון, דגים או פירות, משום שראש חודש נקרא 'מועד'. (לקט ישר')

בראש חודש במטרסדורף נהגו הנשים ללבוש בגדים חגיגיים וגם כובע מיוחד, והן לא היו עושות מלאכה. בצהרי ראש חודש אכלו ארוחה טובה מהרגיל, היו מוסיפים אורז וכדומה. (לוח הגר)

חידה: מה הדבר ששובת בראש חודש ולא שובת ביום טוב? גיהנם! (פסיקתא, הובא במדכי פסחים ל. ועיין פמ"ג רצ"ז א')

יש בני אדם שמביאין שמן למאור בראש חודש, כל אחד בבית הכנסת שלו ... על עילוי הנשמות יועיל השמן הרבה בראש חודש, שיש להם עליה, כי בראש חודש אינו שולט גיהנם. (כה"ח לד')

מנהג ותיקין להדליק נרות ליל ראש חודש, ואפילו בקיץ שיושבים על הגג וזורח אור הכוכבים. וכתב הרב "חסד לאלפים" שהוא מדליק בשבת שבעה נרות, וביום הכיפורים שישה ... ובראש חודש ארבעה, כמספר העולים לתורה.

ואותם שדרכם להדליק בשבת שני נרות, ידליקו בר"ח גם כן שני נרות, שאם ידליקו נר אחד, במה ניכר ר"ח על ימות החול, דהרי בחול גם דרכם להדליק נר אחד, דוודאי לא ישבו בחושך. והעניינים ידליקו נר אחד באותו נר שמדליקים בו בשבת, כי ודאי גם העניינים יש להם נרות מיוחדים לשבת להדליק בהם, ובזה ניכר כבוד ראש חודש. (בא"ח ויקרא ב' א')

ומה יעשו השבת אותם המדליקים נרות לכבוד ראש חודש? ינהגו כמו בשבת חנוכה, יעמידו את הנרות הללו בזווית אחרת. כדברי החיד"א, שטוב שיעשו בהדלקה זו שינוי מנר שבת, דכיון שהדלקת הנר בראש חודש היא למצוה, ואילו הדלקת הנר בשבת חובה, ובזה ירבה כבוד שבת. (בא"ח י"א, מחב"ר תי"ט ג')

מדליקים נרות בראש חודש בבית הכנסת, והנשים מדליקות בו נרות כמו בשבת. (פסקי חכמי המעריב) יהודי טריפולי היו מברכים על הדלקה זו בשם ומלכות! (נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ח אברהם דבדה)

מנהגי בית הכנסת הגדול בקהילת אוסטרחה עם הערות הגאון האדר"ת כאשר חל ראש חודש בשבת או ביום שישי, לא אומרים יום כיפור קטן כלל, אפילו בר"ח אלול. ומנהגנו להקדים ליום ה'.

בכל ראש חודש שמים פרוכת לבנה על ארון הקודש. כאשר ראש חודש חל יומיים שמים גם כפורת לבנה, להודיע לכולם שראש חודש זה הינו יומיים. הוא תיקון יפה. (קובץ "זכור לאברהם")